

ДО ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

КЛИМЕНКО Сергій Вікторович - кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: 0009-0004-2629-2133

УДК 343.375

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.4.19

У статті здійснено ґрунтовний аналіз особливостей суб'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, тобто кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України. Конструкція суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України, ускладнена необхідністю встановлювати обізнаність суб'єкта про те, що майно, яке легалізовується (відмивається), здобуто злочинним шляхом. У контексті прийнятих змін до вказаної статті та прагнення законодавця наблизити її зміст до стандартів міжнародного законодавства в диспозицію статті закладено декілька нехарактерних конструкцій, зміст яких іноді є предметом наукових і практичних дискусій. Правозастосовна ж практика свідчить про те, що найбільше помилок, порушень чи свавілля у різній формі допускається якраз при кваліфікації суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Автором отримано обґрунтовані висновки про те, що, вчиняючи у будь-якій формі легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, суб'єкт усвідомлює її суспільно небезпечний характер, який обумовлено, по-перше, діями з майном, що здобуто внаслідок попереднього злочинного діяння, а по-друге, залученням відповідного майна в побутовий і господарський обіг під виглядом законно здобутого. Враховуючи досить широкий перелік форм об'єктивної сторони легалізації, автор вважає недоцільним формально закріплювати процес надання правомірності

майну, одержаному злочинним шляхом, у вигляді мети злочину, оскільки це може негативно вплинути на процес доказування, надмірно ускладнивши його.

Також у роботі здійснено додатковий аналіз такої категорії, як завідомість, щодо якої єдність думок у частині її належності до елементів суб'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, відсутня. На нашу думку, вона має місце і стосується знання реалізованого (знала) чи потенційного (повинна була знати) щодо характеру походження майна, яке є предметом легалізації. При цьому, незважаючи на те, що окремі види злочинів не можуть визнаватись предикатними в контексті ст. 209 КК України, ця обставина впливає не на необхідність встановлення точної кримінально-правової оцінки суб'єктом предикатного злочину, а на наявність підстав для внесення до ЄРДР даних про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України.

Ключові слова: легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, завідомість, суб'єктивна сторона, предикатний злочин, кваліфікація злочину.

Постановка проблеми

Кваліфікація злочину – це кримінально-правова оцінка вчиненого особою діяння шляхом встановлення його кримінально-правових (кримінально значимих) ознак, визначення кримінально-правової норми, що підлягає застосуванню, та встановлен-

ня відповідності (тотожності, ідентичності) ознак вчиненого діяння конкретному складу злочину, передбаченому КК, за відсутності фактів, що виключають злочинність діяння [12, с. 14]. Правозастосовна практика свідчить про те, що найбільше помилок, порушень чи свавілля у різній формі допускається якраз при кваліфікації суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Про дійсну складність при встановленні названого елемента складу кримінального правопорушення свідчать і численні точки зору в теорії з різних аспектів внутрішньої сторони злочинного діяння.

Конструкція суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України, ускладнена необхідністю встановлювати обізнаність суб'єкта про те, що майно, яке легалізується (відмивається), здобуте злочинним шляхом. У контексті прийнятих змін до вказаної статті та прагнення законодавця наблизити її зміст до стандартів міжнародного законодавства в диспозицію статті закладено декілька нехарактерних конструкцій, зміст яких іноді є предметом наукових і практичних дискусій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання кримінально-правової оцінки легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у своїх наукових працях висвітлювали такі фахівці, як А. В. Айдинян [1], М. О. Гладковський [6], Ю. В. Луценко [8; 15], В. О. Навроцький [3], К. Ю. Путєвська [10], А. В. Тарасюк [16] та ін.

Разом з цим, навіть враховуючи дослідження останніх років, тема суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України, містить низку дискусійних положень, які потребують додаткової аргументації, вирішення або навіть наукового погляду у новій площині.

Метою статті є уточнення окремих категорій, які входять до змісту ознак та елементів суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України.

Виклад основного матеріалу

Зміст ст.ст. 23–25 КК України містить положення щодо вини та її форм, разом з цим сама категорія суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та окремі її складові більш детально характеризуються в теорії кримінального права. Так, під суб'єктивною стороною складу кримінального правопорушення в науці кримінального права розуміють категорію, що характеризує внутрішню сторону кримінального правопорушення та виражає психічне ставлення особи до вчиненого суспільно небезпечного діяння (дії або бездіяльності) та його суспільно небезпечних наслідків [4, с. 329]. Складовими суб'єктивної сторони традиційно вважається вина, мета та мотив кримінального правопорушення. Окремі науковці відстоюють також необхідність врахування як складової суб'єктивної сторони такої категорії, як психоемоційний стан суб'єкта, проте в межах обраної тематики наявність чи відсутність такої категорії у складі суб'єктивної сторони може не враховуватись, з огляду на особливості складу злочину, передбаченого ст. 209 КК України.

Кримінальний кодекс визначає 2 форми вини – умисел та необережність, які, у свою чергу, поділяються на види. Кримінальне право виділяє також ускладнену (подвійну) форму вини. Що стосується суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України, то щодо її змісту в цілому дослідники досягли умовної згоди, дискутуючи, здебільшого, лише в контексті окремих питань.

Так, наприклад, не вдаючись до розширеного розгляду її складових і елементів, К. Ю. Путєвська та В. Б. Зайцев зазначають, що суб'єктивна сторона легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, виражається у прямому умислі, обов'язковою умовою є те, що особа знала або повинна була знати, що таке майно прямо чи опосередковано, цілком чи частково одержано злочинним шляхом [10, с. 253–254]. У цілому з цією позицією можна погодитись, проте необхідно враховувати, що характеристика всіх елементів і складових суб'єктивної сторони злочину,

передбаченого ст. 109 КК України, має бути докладною і конкретною для того, щоб уникнути помилок при кваліфікації та з'ясувати ступінь вини суб'єкта.

Характеризуючи ознаки суб'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, А. В. Айдинян підкреслює, що якщо попередня редакція ст. 209 КК України прямо не вказувала на психічне ставлення суб'єкта до вчинюваної ним дії по відмиванню майна, то чинна редакція це конкретизує. Так, вказаний науковець відзначає, що визнання злочину умисним або необережним передбачає цілісну характеристику психічного ставлення суб'єкта до всіх об'єктивних ознак відповідного складу кримінального правопорушення. В ідеалі в межах умисного кримінального правопорушення психічне ставлення до кожної з таких ознак окремо має бути «умисним», однак це не завжди так. З аналізу нової редакції ст. 209 КК України зрозуміло, що зараз склад умисного злочину, передбаченого цією статтею, містить «елемент необережності». Безумовно, це не перетворює умисний злочин у необережний, однак необхідно констатувати, що під час легалізації майна, одержаного злочинним шляхом, психічне ставлення суб'єкта може характеризуватись певною неоднорідністю [1, с. 310].

Так, ч. 1 ст. 209 КК України містить норму про кримінальну відповідальність за 1) набуття, 2) володіння, 3) використання, 4) розпорядження майном, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом, у тому числі 5) здійснення фінансової операції, 6) вчинення правочину з таким майном, або 7) переміщення, 8) зміна форми (перетворення) такого майна, або 9) вчинення дій, спрямованих на приховування, маскуванню походження такого майна або володіння ним, права на таке майно, джерела його походження, місцезнаходження, якщо ці діяння вчинені особою, яка знала або повинна була знати, що таке майно прямо чи опосередковано, повністю чи частково одержано злочинним шляхом. Безперечно, характеристика форм об'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного зло-

чинним шляхом, з одного боку, виходить за межі наукового дослідження суб'єктивної сторони вказаного кримінального правопорушення, з іншого ж боку, усвідомлення суспільно небезпечного характеру свого діяння та передбачення його суспільно небезпечних наслідків може бути встановлено лише через аналіз дій суб'єкта, які утворюють ту або іншу форму об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України.

На умисність вчинення дій по легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, буквально йдеться в ч. 1 ст. 9 Конвенції від 16 травня 2005 р.:

1. Кожна Сторона вживає таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочинними відповідно до її внутрішнього законодавства у випадку умисного вчинення:

а) перетворення або передачі майна, з усвідомленням того, що таке майно є доходом, з метою приховування або маскуванню незаконного походження майна або з метою сприяння будь-якій особі, причетній до вчинення предикатного злочину, в уникненні правових наслідків її дій;

б) приховування або маскуванню справжнього характеру, джерела, місцезнаходження, стану, переміщення, прав стосовно майна або власності на нього, з усвідомленням того, що таке майно є доходом; та, з урахуванням її конституційних принципів і основних засад її правової системи;

с) набуття майна, володіння ним або його використання, з усвідомленням під час одержання того, що таке майно є доходом;

д) участі у вчиненні, об'єднання або змови з метою вчинення, замаху на вчинення, пособництва, підмови, сприяння й надання порад стосовно вчинення будь-якого зі злочинів, установлених відповідно до цієї статті.

Із цим погоджуються більшість фахівців, які досліджують цю тематику. Так, наприклад, М. О. Гладковський зазначає, що «попри зміни, внесені до ч. 1 ст. 209 КК України, суб'єктивна сторона легалізації (відмивання) майна, одержаного зло-

чинним шляхом, характеризується умисною формою вини. Злочинним умислом у разі вчинення злочину, передбаченого цією статтею, охоплюються як самі дії, що утворюють об'єктивну сторону відмивання злочинного майна, так і усвідомлення злочинного характеру походження майна, що відмивається, або усвідомлення того, що інформація про джерело походження злочинного майна свідомо ігнорується. Причому задля кваліфікації дій особи за цією статтею останнє є необхідною умовою, адже охоплюється інтелектуальним моментом умислу. Зазначений підхід узгоджується з вимогами міжнародного антилегалізаційного законодавства» [6, с. 263].

Свого часу А. С. Беніцький висловив пропозицію включити в ч. 1 ст. 209 КК України вказівку на завідомість одержання коштів або іншого майна як предмета досліджуваного складу злочину [2, с. 235, 498]. Зазначену пропозицію не підтримав М. О. Гладковський, погоджуючись із тим, що неоднорідне психічне ставлення до різних об'єктивних ознак цього складу виправдане й таке, що не суперечить міжнародному законодавству про протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Зокрема, вказаний фахівець як приклад навів нещодавній випадок, коли до журналістів Міжнародного консорціуму журналістів-розслідувачів (ICIJ) потрапили файли FinCEN, які містять відомості про транзакції за 2000–2017 роки на суму близько 2 трлн доларів США. З цих документів вдалося дізнатися, що JP Morgan дозволив одній компанії перевести понад 1 млрд доларів США через рахунок лондонського підрозділу банку, навіть не знаючи, кому саме ця компанія належить. Пізніше банк виявив, що компанія могла належати людині, яка кілька років входила до десятки найбільш розшукуваних злочинців у США [7]. На підставі цього М. О. Гладковський дійшов до висновку, що вказівка на завідомість унеможливає ефективне застосування цих норм щодо несумлінних працівників кредитних організацій, які в порушення професійного обов'язку ігнорують джерела доходів своїх клієнтів [6, с. 261].

Разом із цим, якщо проаналізувати, наприклад, вирок Липовецького районного суду Вінницької області від 26.10.2020 р. (справа № 136/947/20), яким особу визнано винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 209 КК України, та вирокком затверджено угоду про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим, то судом встановлено наступні обставини. Відповідно до описової частини вироку, особа вчинила легалізацію (відмивання) майна, завідомо знаючи, що воно одержане злочинним шляхом. При цьому засуджена особа не вчиняла дій направлених на вчинення предикатного злочину, а лише будучи ознайомленим із фактичними обставинами шахрайського заволодіння коштами юридичної особи, виконувала тільки дії, спрямовані на їх легалізацію. Особу, яка безпосередньо вчинила предикатний злочин (шахрайство), відповідно до вироку не вдалось установити [5]. Таким чином, навіть за відсутності вказівки на завідомість у тексті ст. 209 КК України суддя згадав про неї у вирок. Ми також вважаємо, що мова про завідомість усе ж є доречною в контексті змісту та суті цієї категорії.

Так, окремі автори вважають, що завідомість певних обставин є результатом психічного відображення останніх, тобто знанням суб'єкта про їх наявність на противагу необізнаності з ними, знанням достовірним, таким, що не викликає сумніву. Термін «завідомість» означає, що особа знає про ці обставини завчасно, до початку вчинення діяння, яке утворює об'єктивну сторону конкретного складу злочину [11, с. 106]. Що стосується особливостей завідомості як елементу суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України, полягає у тому, що вона стосується окремих обставин, які характеризують саме предмет кримінального правопорушення. Зокрема, суб'єкт кримінального правопорушення, вчиняючи відповідні дії, які утворюють ту або іншу форму об'єктивної сторони вказаного вище кримінального правопорушення, знає чи повинен знати, що майно прямо чи опосередковано, повністю

чи частково одержано злочинним шляхом. Щодо опосередкованості в контексті одержання майна злочинним шляхом, то ця категорія вказує на те, що, якщо таке майно й не отримано безпосередньо внаслідок вчинення злочину, то воно має зв'язок з тим, що отримано злочинним шляхом, і цей зв'язок є очевидним.

І необов'язково ознака завідомості має бути винесена окремим елементом суб'єктивної сторони, оскільки в більшості випадків вона поглинається змістом інтелектуального моменту умислу. Так, наприклад, вчиняючи посягання на життя державного чи громадського діяча, суб'єкту до початку вчинення злочину відомо, що потерпілий обіймає одну з посад, перелік яких наведено в диспозиції ст. 112 КК України. При цьому технічно ознаку завідомості не потрібно деталізувати окремо в тексті статті.

Ураховуючи позицію Верховного Суду України, зафіксовану постановою Пленуму від 15 квітня 2005 р. № 5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом», кошти чи майно не слід визнавати такими, що були одержані злочинним шляхом, навіть якщо спосіб її отримання охоплюється складом кримінального правопорушення, а саме: а) товари, контрабандно ввезені в Україну, водночас дохід, одержаний у результаті легалізації (наприклад, у вигляді отримання плати за контрабанду товарів), може визнаватись предметом цього злочину; б) кошти або інше майно, одержані внаслідок здійснення службовою особою всупереч установленому порядку операцій з активами, що перебувають у податковій заставі і в подальшому використовуються суб'єктом господарювання – юридичною особою під час здійснення господарської діяльності; в) кошти (незалежно від їх розміру), одержані як субсидії, субвенції, дотації чи кредити внаслідок надання неправдивої інформації суб'єктами, зазначеними в диспозиції ч. 1 ст. 222 КК України; г) кошти, здобуті від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [9].

Продовжуючи аналіз та наближаючись до висновків дослідження, вважаємо за доцільне навести наукову позицію Л. П. Брич та В. О. Навроцького, які, обґрунтовуючи наявність осудності спеціального суб'єкта злочину, зазначають, що така осудність повинна визначатися на основі не лише тих вольових та інтелектуальних критеріїв, з якими необхідно підходити до оцінки осудності будь-якої особи, а й з урахуванням додаткових ознак, що визначають можливість такої особи усвідомлювати фактичну, соціальну сторону своєї поведінки з урахуванням додаткових обов'язків, що покладені на неї [3, с. 61]. Що стосується диспозиції ст. 209 КК України, то такою додатковою ознакою, яка, в цілому, також має бути встановлена досудовим розслідуванням щодо осіб, які здійснюють відповідні фінансові або інші операції з майном, необхідно визначити категорію об'єктивної можливості бути обізнаним, що предметом вказаних операцій є таке майно, що прямо чи опосередковано, повністю чи частково одержане злочинним шляхом у тому розумінні, як це визначено у законі. У принципі, означена категорія також підкріплена вказівкою на те, що відносно предмета злочину мають бути встановлені фактичні обставини, які свідчать про його одержання злочинним шляхом.

При цьому вважаємо за доцільне погодитись із точкою зору С. Фролова, який вказує, що для кваліфікації вчиненого за ст. 209 КК України не вимагається точної обізнаності про характер і конкретні обставини вчинення предикатного діяння, але необхідним є усвідомлення особою тих фактичних обставин вчиненого, з якими КК України пов'язує можливість призначення основного покарання у вигляді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Обізнаність особи про відповідне походження «брудного» майна встановлюється в кожному конкретному випадку [14, с. 134]. На жаль, як свідчить практика, у деяких випадках досить складно здобути докази саме за цим напрямом доказування, тому іноді висновки можуть бути зроблені за сукупністю відомостей,

що характеризують аспекти зовнішньої діяльності суб'єкта.

Враховуючи викладене вище, а також те, що злочин, передбачений ст. 209 КК України, може бути вчинений лише з прямим умислом, конкретизуємо зміст інтелектуальної ознаки вини легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Так, відповідно до ч. 2 ст. 23 КК України, прямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання.

Як вказує П. Л. Фріс, інтелектуальна ознака вини характеризується усвідомленням особою суспільно небезпечного характеру власної поведінки, що охоплює розуміння об'єкта кримінального правопорушення, об'єктивної сторони (включаючи час, місце, обстановку, спосіб, знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення, у випадку, коли ці ознаки включені як конструктивні у склад конкретного злочину або кримінального проступку). При вчиненні кваліфікованого або привілейованого кримінального правопорушення обставини, які його характеризують, також повинні охоплюватись свідомістю особи. При вчиненні кримінальних правопорушень з матеріальним складом свідомістю особи повинні охоплюватись наслідки злочину або кримінального проступку. Вольова ж ознака вини, у свою чергу, визначається як «бажання» чи свідоме припущення» або «легковажне розрахування на недопущення» настання суспільно небезпечних наслідків своєї діяльності [13, с. 125].

Висновки

Таким чином, виходячи з викладеного, необхідно констатувати, що, вчиняючи у будь-якій формі легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, суб'єкт усвідомлює її суспільно небезпечний характер, який обумовлено, по-перше, діями з майном, що здобуто внаслідок попереднього злочинного діяння, а по-друге, як вважає С. О. Фролов, залученням відповідного майна в побутовий і господарський обіг [14, с. 134] під виглядом законно здо-

бутого. Разом з цим, одразу підкреслимо, що цілком поділяємо позицію А. В. Айдинян, на переконання якої злочинно здобуто майно внаслідок вчинення діянь, описаних у ч. 1 ст. 209 КК України, має отримати видимість легального; «...надання правомірного вигляду набуттю, володінню, використанню чи розпорядженню «брудним» майном під час легалізації знаходиться, скоріш, у площині об'єктивної сторони складу цього злочину, ніж суб'єктивної (наприклад, мети)» [1, с. 310]. Враховуючи досить широкий перелік форм об'єктивної сторони легалізації, вважаємо недоцільним формально закріплювати процес надання правомірності майну, одержаному злочинним шляхом, у вигляді мети злочину, оскільки це може негативно вплинути на процес доказування, надмірно ускладнивши його.

Що ж стосується завідомості як елемента суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, то, як вказувалось вище, вона має місце і стосується знання реалізованого (знала) чи потенційного (повинна була знати) щодо характеру походження майна, яке є предметом легалізації. При цьому, незважаючи на те, що окремі види злочинів не можуть визнаватись предикатними в контексті ст. 209 КК України, ця обставина впливає не на необхідність встановлення точної кримінально-правової оцінки суб'єктом предикатного злочину, а на наявність підстав для внесення до ЄРДР даних про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України.

Література

1. Айдинян А. В. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 Кримінального кодексу України): Аналіз нової редакції (відповідно до Закону України № 361-ІХ від 06 грудня 2019 р.). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 308–311.
2. Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності: монографія. Луганськ: СПД Резников В. С. 2014. 552 с.
3. Брич Л. П., Навроцький В. О. Ознаки посадової особи та кваліфікація господарських злочинів, вчинених нею. *Підпри-*

емництво, господарство і право. 2001. № 1. С. 58–62.

4. Васильєв А. Суб'єктивна сторона злочину. Кримінологічний довідник; за наук. ред. д-ра юрид. наук, професора, академіка НАПрН України Бандурки О. М.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора Джузи О. М. та д-ра юрид. наук, професора Литвинова О. М.: довідкове видання. Харків: Діса плюс, 2013. С. 329–331.

5. Вирок Липовецького районного суду Вінницької області від 26 жовтня 2020 року у справі № 136/947/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92461108>.

6. Гладковський М. О. Тлумачення окремих ознак суб'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, з урахуванням положень національного та міжнародного антилегалізаційного законодавства. *Право і суспільство.* 2023. № 3. С. 258–264.

7. Досьє FinCEN. Стався новий витік банківських документів про брудні гроші / BBC NEWS Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-54231492?xtor=AL73-%5Bpartner%5D-%5Bukr%5D-%5Bheadline%5D-%5Bukrainian%5D-%5Bbizdev%5D-%5Bisapi%5D>.

8. Луценко Ю. В. Протидія злочинності в сучасних умовах. *Соціально-правові студії.* 2020. Випуск 1(7). С. 79–84.

9. Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 квітня 2005 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-05>.

10. Путєвська К. Ю., Зайцев В. Б. Проблеми кваліфікації легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. № 2. С. 252–255.

11. Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олєйніков Д. О. Науково-практичний коментар до Розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України). Харків: Право, 2016. 232 с.

12. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції. Харків: Право, 2018. 368 с.

13. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Атіка, 2004. 488 с.

14. Фролов С. О. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Юридичний вісник.* 2019. № 4. С. 130–136.

15. Lutsenko Yu., Motyl V., Tarasiuk A., Areshonkov V., Diakin Ya., Kamensky D. Globalization of White-Collar Crime: Far and Beyond National Jurisdictions. *CUESTIONES POLÍTICAS.* 2023. № 76. P. 64–75.

16. Tarasiuk A., Prokofieva-Yanchylenko D., Lutsenko Y., Danylevskyi A., Makarenko T. Corporate liability and white-collar crime: Comparative review: Responsabilidad de las empresas y delitos de cuello blanco: Revisión comparativa. *Cuestiones Políticas,* 2023. № 41 (78), P. 523–540.

ON THE QUESTION OF THE FEATURES OF THE SUBJECTIVE SIDE OF LEGALIZATION (LAUNDERING) OF PROPERTY OBTAINED BY CRIMINAL WAYS

The article provides a thorough analysis of the features of the subjective side of legalization (laundering) of property obtained through criminal means, i.e. the criminal offense provided for in Art. 209 of the Criminal Code of Ukraine. The construction of the subjective side of the criminal offense provided for in Art. 209 of the Criminal Code of Ukraine, complicated by the need to establish the subject's awareness that the property being legalized (laundered) was obtained through criminal means. In the context of the adopted changes to the specified article and the legislator's desire to bring its content closer to the standards of international legislation, several uncharacteristic constructions are embedded in the article's disposition, the content of which is sometimes the subject of scientific and practical discussions. Law enforcement practice shows that the most mistakes, violations

or arbitrariness in various forms are allowed precisely when qualifying the subjective side of the composition of a criminal offense.

The author has obtained well-founded conclusions that, committing any form of legalization (laundering) of property obtained by crime, the subject is aware of its socially dangerous nature, which is caused, firstly, by actions with property obtained as a result of a previous crime actions, and, secondly, by involving the relevant property in domestic and economic circulation under the guise of legally acquired. Taking into account the rather wide list of forms of the objective side of legalization, the author considers it inexpedient to formally establish the process of legalization of property obtained through criminal means as the purpose of the crime, as this may negatively affect the process of proof, complicating it excessively.

In addition, an analysis of such a category as awareness was carried out, regarding which

there is no unity of opinion in terms of its belonging to the elements of the subjective side of legalization (laundering) of property obtained through criminal means. In the opinion of the author, it takes place and refers to actual (knew) or potential (should have known) knowledge regarding the nature of the origin of the property, which is the subject of legalization. At the same time, despite the fact that certain types of crimes cannot be recognized as predicate in the context of Art. 209 of the Criminal Code of Ukraine, this circumstance does not affect the need to establish an accurate criminal law assessment by the subject of the predicate crime, but rather the presence of grounds for entering data on the commission of a criminal offense, provided for in Art. 209 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: legalization (laundering) of property obtained by criminal ways, awareness, subjective side, predicate crime, qualification of crime.

